

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XIX. — Izdan in razposlan dne 31. maja 1871.

43.

Postava od 15. maja 1871,

kako se pomorskim trgovskim ladijam meri nakladnost (drživost).

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako :

§. 1.

Vsaka trgovska ladija za pomorsko vožnjo, bodi si last domačih (tozemcev) ali tujcev, bodi na domačih ali tujih ladijedelnih zgotovljena, ali v svojih posameznih delih tako pre-narejena, da utegne to imeti vpliva na nje nakladnost po bečvah (tonah), mora se v avstrijskih pomorskih pristanih po pričujoči postavi izmeriti, koliko bečev drži.

§. 2.

Določila o samem merjenju, katera se izdadó ukazoma ter ob enem s pričujočo postavo razglasé, naj se gledé merjenja pomorskih trgovskih ladij s palubo (stropom), katere se dadó po polnem izmeriti, ujemajo z ladijemerstvom, kakoršno veljá v Veliki Britaniji, ter naj bodo tudi v drugem po angleškem dotičnem postopku.

§. 3.

Ne bode treba meriti ladij tistih držav, v katerih veljá merjenje, avstrijskemu bistveno enakšno, in katerih meritvenim spričevalom je torej ukazoma priznana veljavnost po Avstriji, ali s katerimi se v tem oziru posebne pogodbe sklenejo.

§. 4.

Meritve potrebne za izmero nakladnosti naj se opravljajo po meterski meri.

Deli metra se vzražujejo z decimetri in centimetri.

Na dele ali drobce centimetra se ne gleda, če znesó pol centimetra ali menj; a nasproti se štejejo za cel centimeter, čim presežejo pol centimetra.

§. 5.

Številni znesek, ki ga pokaže merjenje, je postavno najdena nakladnost merjene ladije. Pri tem se drobci do pol bečve (tone) ne jemljó v račun; a kadar prestopijo to mero, postavljajo se za celo bečvo. O tem, kar se je pri merjenji našlo, izdá pristojna pristaniška in pomorsko-zdravstvena oblast ladijemerski list.

§. 6.

Ako ladijo goni parna ali druga taka moč, za katero je v notranjem prostoru ladije treba mašine, da jo dela in prenaša, naj se od skupne nakladnosti ali drživosti odšteje drživost tistega prostora, kateri se potrebuje za napravljjanje in prenašanje goneče moči in za resnično stanovito hranišče ogljija.

A odbiti se sme samo 50% vse nakladnosti, več ne.

Kar ostane, to je postavno veljavna nakladnost dotične ladije.

§. 7.

Ladije meri prisežen ladijemerec (baždar) pred uradnikom dotične c. kr. pristanske in pomorsko-zdravstvene oblasti.

Na ladijedelnici sme se ladiji samo tedaj drživost meriti, kadar je že popolnoma gotova, da se na vodo spustí.

V takih krajih, kjer nij prisežnega ladijemereca, naj domače ladije meri najbližji zapriseženi merčin; ali dotična pristanska in pomorsko-zdravstvena oblast sme dopustiti, da take ladije odrinejo v domače pristanišče, kjer je prisežen ladijemerec, da jih izmeri, koliko držé.

Kadar kaka na vnanjem kupljena ali kaka tuja ladija razen tistih, o katerih se govori v §. 3, dojde v tako pristanišče, katero nima prisežnega ladijemereca, naj se ji drživost, ako je lastnik ali kapitan ne dá po najbližjem prisežnem merilcu izmeriti, s tem izmeri, da se v njenih pismih povedana drživost preračuni (reducira) na postavno drživost. Po takem preračunu najdena drživost šteje se dotle za veljavno, dokler tista ladija ne pride v tako domače pristanišče, v katerem je prisežen ladijemerec.

§. 8.

Od merjenja plačuje gospodar ladije ali njegov namestnik, kadar jemlje ladijemerski list (§. 5), kateri je podvržen postavnemu štemplju, neko pristojbino (baždarino), namreč:

- a) pri ladijah držečih čez 100 bečev, znesek, ki ne sme presegati šest novih krajearjev za vsako bečvo najdene kosmate drživosti;
- b) pri ladijah, držečih vsega skup od 16 do 100 bečev, znesek, ki ne sme preseči petih goldinarjev.

Vrhu tega povračuje gospodar ladije ali njegov namestnik prisežnemu ladijemercu troške za pot in hrano, ako jih je imel.

Za merjenje ladij do 15 bečev drživosti vštevoma ali ladij brez palube ne plačujejo se nikakoršne pristojbine.

§. 9.

Ladijemerska spričevala ladij, izmerjenih v domačem pristanu, predno je ta postava prišla v moč, veljajo dotle, dokler katera ladija ne dospe v domače pristanišče, v katerem je prisežen ladijemerec, kjer se po tem izmeri po določilih te postave.

Ali lastnik sme tudi zahtevati, da mu se ladija po preračunu, o katerem govori §. 7, izmeri za ta čas, dokler ne dojde v domače pristanišče, ktero ima prisežnega ladijemerca.

§. 10.

Pričujoča postava pride v moč tri mesece po dnevi razglasitve.

S tem časom izgube svojo moč vsa ukazila, katera zdaj veljajo o merjenji drživosti pomorskih trgovskih ladij, in določila §§. 2 in 3 postave od 25. februarja 1865, Drž. zak. št. 13 o bečvarini (pristojbini od bečev), pomorsko-zdravstvenih in kontumačnih pristojbin, kolikor se tičejo ladij parnic.

§. 11.

Trgovinskemu ministru se naroča izvršiti to postavo.

V Schönbrunn-u, dne 15. maja 1871.

Eranc Jožef s. r.

Hohenwart s. r.

Schäffle s. r.

44.

Ukaz ministerstva za trgovino od 24. maja 1871,

o izvršitvi postave gledé merjenja nakladnosti pomorskih trgovskih ladij.

V izvršitev postave od 15. maja 1871*), o tem, kako se pomorskim trgovskim ladijam meri nakladnost (drživost) izdajejo se ta-le določila.

I. Kako se napravlja meritev nakladnosti.

§. 1.

Nakladnost ladij naj se meri po teh pravilih:

Pravilo I. Po tem pravilu se merijo gledé nakladnosti vse trgovske ladije, razen brezpalubnic, kadar se utegnejo opraviti meritve, katerih je pri tem potreba.

Pravilo II. Po tem pravilu se trgovske ladije, razen brezpalubnic, merijo tedaj, katere, bivajoč v domačem pristanu, nimajo tovoru namenjenega prostora toliko praznega, da bi se dale opraviti meritve, potrebne za izvršitev pravila I.

Pravilo III. Po tem pravilu se meri nakladnost vsem trgovskim ladijam brez palube.

Domače (tozemske) ladije, katere so bile izmerjene po pravilu II, naj se premerijo po pravilu I, brž ko se dado na njih izvršiti potrebne meritve.

a) O merjenji nakladnosti po pravilu I.

§. 2.

Meritelj ladije jemlje pri pravilu I. za „merilno palubo“ vrhno palubo, ako ima ladija eno palubo ali dve, a drugo palubo, računeč od zdolaj gori, kadar koli ima ladija tri palube ali več.

*) Državni zakonik št. 43.

Dolgot ladije se meri v ravni potezi zgoraj po merilni palubi poleg dolgotne osi od notranje strani notranjega oboja pri prednjem števnju tja do notranje strani notranjega oboja pri krmnem lesovji, računec povsod sredno debelino takih obojev, ter se od te dolžine odšteje toliko, kolikor se ujema z naklonom prednjega števna in krme v debelini palube in z naklonom krmnega lesa v tretjini gredne krivine (izbokline).

Kadar je na palubi kaka vzvišenina ali odprtina, meri se paluba brez ozira na te presledke, kakor bi jih ne bilo.

Tako izmerjena dolgot se razdeli na toliko enakih delov, kolikor se jih z ozirom na dotični razred ladije vidi iz tega le pregleda:

Prvi razred: Ladije, pri katerih ima dolgot merilne palube, izmerjena po zgornjem, $15^{42}/_{100}$ metrov ali menj, na štiri enake dele.

Drugi razred: Ladije, pri katerih ima dolgot merilne palube, izmerjena po zgornjem, čez $15^{42}/_{100}$, ali ne čez $36^{58}/_{100}$ metrov, na šest enakih delov.

Tretji razred: Ladije, pri katerih dolgot merilne palube, izmerjena po zgornjem, ima čez $36^{58}/_{100}$, ali ne čez $54^{86}/_{100}$ metrov, na osem enakih delov.

Četrty razred: Ladije, pri katerih dolgot merilne palube, izmerjena po zgornjem, ima čez $54^{86}/_{100}$, ali ne čez $68^{88}/_{100}$ metrov, na deset enakih delov.

Peti razred: Ladije, pri katerih dolgot merilne palube, izmerjena po zgornjem, ima čez $68^{88}/_{100}$ metrov, na dvanajst enakih delov.

Delišča (delilne točke) se zaznamenajo na palubi ter se pravokotno prenesó na stopko (kiljon, paramecalj).

§. 3.

Površina poprečnih presekov ladije določuje se v vseh deliščih tako le:

V vsakem delišči meri se visokost dotičnega poprečnega preseka, in sicer s točke, oddaljene tretjino gredne krivine izpod palube, ali kadar kakšen presledek palube ali druga ovira brani, s črte, potegnene vsporedno z dolgotno osjo tretjino gredne krivine izpod palube tja do gornjega roba trebušnic (piane), kjer se začenjajo trebušne deske (parascosole) tik stopke; od te visokosti se odšteje srednja debelina notranje oplate, in kar ostane, to je visokost vprečnega preseka.

Vsaka izmed teh tako dobljenih višin deli se, kadar višina poprečnega preseka na sredi ladije ne preseza $4^{87}/_{100}$ metrov, na štiri enake dele, ter se izmerijo notranje legoravne (vodoravne) polovične širjave poprečnih presekov, ki se ujema z vsakim izmed treh delišč, in polovične širjave na gorénjem in dolénjem konci visokostne črte. Pri tem se vzema, da gre vsaka meritev do srednje debelosti tistega dela notranjega oboja, kateri je obsežen med delišči.

Za vsak poprečen presek zaznamenajo se izmerjene polovične širine od zgoraj doli sè števili, zapored gredočimi od 1 do 5.

Druga in četrta polovična širina se razmnožuje (multiplicira) sè številom 4, tretja sè številom 2.

Vsota teh dobitkov (produktov) z došteto prvo in peto poovično širjavo se razmnoži sè šestino visokosti poprečnega preseka.

Dobitek kaže oplošje (površino) tistega poprečnega preseka, kateri ustreza dotičnemu delišču dolgoti.

Kadar ima višina poprečnega preseka sredi ladije več nego $4^{87}/_{100}$ metre, razdeli se višina vsakega poprečnega preseka na šest enakih delov, ter se na pet razdeliščih in na gorénjem in dolénjem konci visokostne črte izmerijo legoravne polovične širine takisto, kakor je bilo prej povedano.

Vsakemu poprečnemu preseku se zaznamenajo izmerjene polovične širine od zgoraj doli sè števili zapored gredočimi od 1 do 7.

Druga, četrta in šesta polovična širjava se razmnoži s četverko, a tretja in peta z dvojko.

Vsota teh dobitkov z došteto prvo in sedmo polovično širjavo se razmnoži z devetino visokosti poprečnega preseka.

Dobitek kaže oplošje tistega poprečnega preseka, kateri se ujema z dotičnim dolgostnim deliščem.

§. 4.

Ko je oplošje vsakega poprečnega preseka vseh delišč najdeno, izračuni se nakladnost ladije tako le:

Oplošja ali površine vprečnih presekov zaznamenajo se od sprednjega k zadnjemu koncu sè številkami zapored tekočimi: 1, 2, 3 i.t.d. takó, da se številka 1 ujemele z vprečnim presekom v sprednjem konci dolgosti a najvišja številka s presekom na zadnjem konci dolgosti.

Naj se je dolgost po pregledu v §. 2 razdelila na kolikor koli delov, vsegdar se razmnoži drugi in vsak z ravnim (sodnim) številom zaznamenani vprečni presek dalje s četverko, a tretji in vsak z neravno (liho) številko zaznamenani presek dalje, razen prvega in poslednjega, z dvojko. K svoti teh dobitkov ali množin prištejé se tudi površine prvega in poslednjega vprečnega preseka, če kaj znesó. Vsa svota se razmnoži z skupno naraznostjo dveh najbližjih dolgotnih delišč in z množilcem 0.118.

Dobitek vzrajuje po pravilu I. postavno veljavno nakladnost ladije v bečvah pod merilno palubo.

§. 5.

Ako ima ladija, po pravilu I. merjena, nad palubno ploskvijo kolibo ali drugo zaprto prostorje, porabno za naklad, zalogo ali kabine, kamor je lahko spraviti vožene ljudi ali moštvo, izračuni se po bečvah dotična nakladnost takega prostora, ter se došteje k ostali nakladnosti ladije.

Vendar se takšen prostor ne jemlje v račun:

a) ako služi edino za spalnico kapitanu ali moštvu, z uvetom, da ne preseza dvajsetega dela ostale nakladnosti.

Kadar ga preseza, došteje se ta presežek k ostali nakladnosti ali drživosti;

b) ako se rabi za kuhinjo na ladiji ali za stranišče ter ne preseza primerne veličine;

c) ako je namenjen edino v zavetje vožencem na zgornji palubi bivajočim.

Da se imenovani prostori izmerijo, koliko bečev držé, treba jim je notranjo srednjo dolžino in višino, potem tri notranje širine v pol visokosti, namreč po eno na vsacem konci a tretjo v sredi dolgosti premeriti, ter svoto obeh širín na konci in čvaternate širine na sredi dolgosti razmnožiti s polovico dolžine. Ta dobitek, razmnožen z višino in množilcem 0.118, daje postavno veljavno število bečev v dotičnem zaprtem prostoru.

§. 6.

Ako bi ladija po pravilu I. merjena imela več nego dve palubi, izračuni se nakladnost vsakega mejpalubja nad merilno palubo posebej in prišteje nakladnosti, katera je bila po zapovedanem načinu (§§. 2, 3 in 4) najdena za prostor ladije, kar ga ima pod merilno palubo.

Da se določi, koliko bečev drži prostor mej dvema palubama, izmeri se dolžina v polu visokosti mej obema palubama od notranje strani notranje oplate pri prednjem števenu tja

do notranje strani notranje oplata pri krmnem lesovji, ter se ta dolžina razdeli na toliko enacih delov, na kolikor se je razdelila merilna paluba iste ladije.

Potem se tudi v polovični višini mej obema palubama izmeri notranja širina prostora na vsacem delišči, in tako tudi na obeh koncéh dolžine.

Vse te izmerjene širine se zaznamenajo od sprednjega proti zadnjemu koncu sè številkami napored tekočimi: 1, 2, 3 i.t.d.

Druga (vtora) in vsaka sè sodlo številko zaznamenana širina dalje se razmnoži s četverko, a tretja in vsaka z lihim številom zaznamenana širina dalje, razen prve in poslednje, z dvojko. K vsoti teh dobitkov se došteje prva in poslednja širina. Vsa vsota, razmnožena (multiplicirana) z skupno naraznostjo dveh najbližjih delišč dolžine, sè srednjo višino mejpalubnega prostora in z množilcem 0.118, utrdi postavno veljavno število bečev, ki jih drži prostor mej obema dotičnima palubama.

§. 7.

Kadar se ladiji iz železa narejeni po pravilu I. nakladnost meri, štejejo se tudi samo delomne notranje dolgostne ali protikotne oplata tako, kakor da je dotična ladija ob notranjih stenah popolnoma obita.

b) 0 merjenji nakladnosti po pravilu II.

§. 8.

Ladijam, katere imajo eno samo palubo, meri se dolžina na palubi od notranje strani sprednjega števna do notranje strani zadnjega števna.

Ladijam z dvema ali več palubami je treba dolžino na vrhnji palubi in na palubi, katera je baš pod to, na obeh znotraj od prednjega do zadnjega števna izmeriti in iz obeh meritev srednje število vzeti.

Ako se druga (vtora) dolžina ne dá meriti, najde se srednja dolgost s tem, da se od dolgosti višje palube odšteje toliko, kolikor je strmeča in krivine obeh števnov do srednje višine mej obema palubama.

Ladijam enopalubnicam meri se širjava na palubi poleg njenega glavnega bruna v ravni potezi mej zunanjima stranéma réber, pri čemer se misli, da ladija od zunaj nima oboja.

Ladijam, katere imajo dve ali več palub, naj se izmeri širjava takisto, vendar na glavnem brunu tiste palube, katera je baš pod vrhnjo palubo.

Kadar se širjava na gori povedanem mestu izmeriti ne more, izmeri se na vrhnji palubi poleg njenega glavnega bruna v ravni potezi mej vnanjima stranéma réber; iz te širjave se izračuni po tem, kakoršne oblike je ladija, tista širjava, katero bi ladija imela baš na zgornji strani druge palube, računeč od zgoraj doli.

Pri vsaki po pravilu II. merjeni ladiji izmeri se visokost pri glavnem brunu vrhnje palube od notranje strani hrbtnici (kilju) najbližjega hrbtnega prehoda tja do gornjega roba omenjenega glavnega palubnega bruna.

Kadar se višina ne dá meriti tako, kakor je tukaj povedano, najde se s tem, da se svinčnica (plajba) vvede v smrkovno (pumpno) cev.

§. 9.

Dobitek vseh zneskov treh merjenih strani (dolžine, širine in višine), razmnožen z množilcem 0.22, utrjuje po pravilu II. postavno veljavni broj bečev v prostoru pod palubo dotične ladije.

§. 10.

Kadar ima ladija po pravilu II. merjena nad palubno ploskvijo zaprt prostor (§. 5), najde se mu nakladnost s tem, da se izmerjene srednje naraznosti ali dimensije (dolgot, širokost in visokost) razmnožé ena z drugo ter se številom 3 in z množilem 0.118, ter se došteje k podpalubni nakladnosti.

Prostornosti, katere se pri uporabi pravila I. (§. 5) ne jemljó v račun, izpuščajo se tudi pri merjenji ladije po pravilu II.

c) 0 merjenji nakladnosti po pravilu III.

§. 11.

Dolgot se meri od notranje strani prednjega števna do notranje strani zadnjega števna v ravni potezi poleg ravnine, ki si jo mislimo po zgornji omejitvi ladije, katera se meri po pravilu III.

Širokost se meri med gornjimi robovi (bridí) glavnega rebra v ravni potezi od vnanje strani k vnanji strani, pri čemer se dotična ladija misli brez vnanjega oboja.

Visokost se meri po sredi ladije pri glavnem rebbru od notranje strani hrbtenici (kilju) najbližjega vnanjenega hrbtenega prehoda do ravnine, ki so jo mislimo potegneno čez vrhnje robove rebra.

§. 12.

Od višine po §. 11 izmerjene se odbije petina, in ostanek višine se razmnoží s zneskom dolgoti in širokosti.

Ta dobiček, razmnožen z množilem 0.22, utrjuje po pravilu III. postavno najdeni broj bečev ali ton v ladiji.

O odbitku bečev za ladije s parnimi ali drugimi mašinami.

§. 13.

Za koliko bečev zaleže mašinski prostor in kotel, določuje se pri merjenji nakladnost po pravilu I. in po pravilu II. tako le:

Srednja dolgot mašinskega in kotlovskega prostora mej prednjo in zadnjo prégrajo se meri po sredi ladije, računéc samo tisto dolgot, ki je dovoljna, da so v nji mašine in kotli.

Kadar so kurišča kotlov obrnjena k prednjemu ali zadnjemu koncu, naj se v skupno dolžino vzame toliko odprtega prostora, kolikor je potrebno, da se lahko kuri in rešetke (rošti) ven potezajo. Ta prostor se sme do 32 centimetrov vzeti večji od dolžine rešetek; ali samo po sebi se umeje, da se izpusti iz računa, kadar so kurišča obrnena k bokom ladije.

V polovini dolžine se meri višina od notranje obójnice tik stopke do vrhnje palube, če ima dotična ladija tri palube ali menj, a kadar jih ima čez tri, do tretje palube.

V sredini visokosti se meri notranja širokost ladije, pri čemer se utegnejo kolésnice izpustiti, kakor bi jih ne bilo, ali pristranska hranišča za ogljije se jemljó v račun. Izmerjene tri naraznosti (dolžina, širina in višina) se razmnožé ena z drugo ter se številom 3 in z množilem 0.118; kar se napósled dobode, to je število bečev, katero naj se odšteje od skupne nakladnosti dotične ladije, kakor se je pri merjenji našla.

§. 14.

Kadar ima katera ladij, omenjenih v §. 6 postave o merjenji, več nakladnosti nego tri palube, in kadar se na palubah, kar jih je nad tretjo palubo, nahaja kaj tacega prostorja, ki je namenjeno mašini ali pristopu zraka ali svetlobe k mašinam ali kotlu, naj se tudi toliko bečev, za kolikor jih zaležejo dotični mejpalubni prostori, odbije od skupnega števila bečev v ladiji. Najde se nakladnost ali število bečev takšnih mejpalubnih prostorov s tem, da se njih srednje naraznosti (dolžina, širina in višina) razmnožé ena z drugo ter sè številom 3 in množilcem 0·118.

§. 15.

Kadar je mašinski in kotlovski prostor, katerega je treba izmeriti, razdeljen po raznih oddelkih ladije, izmeri in izračuni se posamič vsak takšen prostor, za koliko bečev zaleže, in tako tudi prostor za res in stanovitno ogljiju odmenjenih hranišč, katera bi bila zunaj mašinskega ali kotlovskega prostora.

Ladijam na vijake (vitla) se najde število tistih bečev, za kolikor zaleže vitlovski tunel, s tem, da se mu srednje naraznosti (dolgost, širokost in visokost) razmnožé ena z drugo ter s številom 3 in z množilcem 0·118.

Kar se tako dobode, to je postavno veljavni broj bečev, kateri naj se šteje, da spada k številu bečev, najdenemu od ostalih prostorov za mašino in kotel.

§. 16.

Ako se na ladiji gledé nakladnosti izmerjeni po tem, ko je pričujoča postava že v moč prišla, goneča mašina, katero ima znotraj, ali nje priprava pozneje kaj predela, ter se s tem predrugači prostor, kateri se je gledé odbitka bečev v račun vzel, mora se ves prostor vnovič premeriti, da se zopet primerno določi število bečev, katero se sme od skupnega števila odbiti.

II. O pristojbinah za merjenje ladij gledé nakladnosti.

§. 17.

Za merjenje nakladnosti plača gospodar ladije ali njegov namestnik, kadar mu se izroči ladijemerski list (§. 5 postave), razen postavnega štemplja za ta list, še od vsake bečve najdenega kosmatega števila: šest novih krajcarjev mernine, ako se je ladija merila po pravilu I., a tri nove krajcarje, kadar se je merila po pravilu II.

Za merjenje ladije s palubo od 16 do 100 bečev nakladnosti določuje se mernina petih goldinarjev pri uporabi pravila I., in treh goldinarjev pri uporabi pravila II.

Schäffle s. r.